

ביטאון האגודה הישראלית למדע העשבים הרעים

נשיא האגודה: יוסי הרשנהורן, מרכז מחקר נוה יער, ת"ד 1021 רמת ישי 30095; josephhe@volcani.agri.gov.il
עורך עלי עשב: דר שיקה קליפלד, יהודה הנשיא 10, קרית טבעון 36047; kleifeld@netvision.net.il

נוסד ב- 1979 גליון מס' 01/2007 (עמוד 1 מתוך 12) שבט תשס"ז - פברואר 2007

חברי האגודה, life

בעקבות הצלחת יום העיון בנושא "מנגנוני פעולה של קוטלי עשבים" שקיימנו בדרום, ולבקשת חברי אגודה רבים הגרים בצפון, ערכנו יום עיון "חוזר" באולם התרבות המפואר של קיבוץ מזרע. גם יום זה זכה להצלחה רבה. להערכתי, השתתפו בו למעלה מ-200 איש. לצערנו, נפל שייקה קליפלד, שהיה אמור להרצות בכנס, למסדר השפעת ולא יכול היה לבוא. החליף אותו בהצלחה חנן איזנברג שהרצה על עקרונות החקלאות המדייקת. האירוח היה מעל ומעבר הן מבחינת האולם הנאה והן בכיבוד העשיר שהוגש למשתתפים. על כך מגיעה התודה בראש ובראשונה לאלישע שמש מועדת מגדלים עמק יזרעאל וכן לוועדות מגדלים גליל עליון, גליל מערבי, גרנות ועמק בית שאן שסייעו במימון הכספי של הכנס. למען אלה שהשתתפו רק בכנס שנערך בצפון והחמיצו את הרצאתו של שייקה, אנו מביאים חלק מההרצאה בהמשך הגליון. במהלך יום העיון חולקו למשתתפים דפי משוב על עלון "עלי עשב". עדיין לא סיכמתי את כל התוצאות (בגלל ההכנות לכנס השנתי), אך מרפרוף בתשובות עולה כי הרוב המכריע רוצה לקרא יותר על צמחי הבר של ארצנו. לאחר ניתוח התשובות ננסה לקלוע יותר לרצונו וטעמו של רוב ציבור הקוראים.

זו הפעם האחרונה שאני כותב אליכם כנשיא האגודה. ב-13.2.07 יערך הכנס הדו-שנתי של האגודה ובמהלכה תתקיים אספה כללית ובה יבחר ועד חדש. כנהוג באגודתינו, בסיום הכנס ובחירת ועד חדש, הופך סגן הנשיא לנשיא האגודה והנשיא הקודם פורש מפעילות רשמית. במקרה שלנו, חנן איזנברג שהינו סגן הנשיא יהפוך לנשיא החדש ואני אלך לעשות לביתי. חנן כבר ביקש ממני וקיבל את הסכמתי להמשיך ולדאוג להופעת "עלי עשב". עלי להתוודות כי תרומתי לעלון שלנו צנועה מאד. כפי שכולכם רואים מדי חודשיים, בעת פרסום הגליון החדש של "עלי עשב", כמעט את כל הכתיבה עושה שייקה קליפלד בכשרון ובחן ולפחות על פניו, בקלילות של רקדן בלט. גם שייקה הביע את הסכמתו להמשיך ולהחזיק על כתפיו את מלאכת כתיבת העלון. אני מנצל את הבמה הזו בפעם האחרונה ופונה שוב לכולם לעשות כמיטב יכולתכם ולכתוב לעלון. כל אחד מכם בודאי נתקל בתופעות מעניינות במסגרת עבודתו או במסגרת של טיולים בארץ או בחו"ל. נשמח אם תשתפו את כל חברי האגודה בחוויות או בניסיונכם בכל הקשור לצמחים ועשבים.

אני מצרף לגליון זה את תוכנית הכנס (למרות שבודאי קיבלתם אותה ממני כבר מספר פעמים...)

ומקווה לראות את כולכם ביום שלישי, ה-13.2.07 בבנין אריוביץ בפקולטה לחקלאות ברחובות. לסיום, הרשו לי להודות מקרב לב לכל אלה שסייעו, עזרו, העירו ותיקנו לי במסגרת הפעילות שלי באגודה. כולכם סייעתם לי כדי שהאגודה תמשך לפעול ולתפקד ולמלא את יעודה בקרב החקלאים

והעוסקים בחקלאות בישראל. תודה לכולכם

אני מאחל לכולנו כנס פורה ומהנה, והצלחה לנשיא החדש בתפקידו.

יוסי הרשנהורן

האגודה הישראלית למדע העשבים הרעים

WEED SCIENCE SOCIETY OF ISRAEL

אנו מזמינים את קהל החקלאים והעוסקים בחקלאות ל:

הועידה הארצית ה- 19

לעשבים רעים והזברתם

הכנס יערך ב- 13.02.07 באולם אריוביץ'
בפקולטה לחקלאות, רחובות

מחיר כניסה: 100 ₪

גימלאים, סטודנטים וחקלאים: 60 ₪

סדר יום

8:00-8:30 - התכנסות וקפה של בוקר

8:30-8:45 - פתיחה

יוסי הרשנהורן - נשיא האגודה

פרופ' אלי פיינרמן - דיקן הפקולטה לחקלאות

שיקה קליפלד - דברים לזכרו של נחום ליפשיץ ז"ל

8:45-9:15 - הרצאת פתיחה - דני פורת סמנכ"ל בכיר מכתשים אגן - התאמת אסטרטגיות לסביבה המשתנית של האגרוכימיה

שיבה I פיזיולוגיה - יו"ר ברוך רובין

9:15-9:30 דוד בונפיל, יהושע קליין, שלמה כהן, יונית הבה, ישראל מופרדי, סלביה אסידו: הנה קרבה

שנת השבע: שדות פלחה, עשבים רעים ושמיטת השדות

9:30-9:45 אורלי קורבר, טליה נדלר-חסר וברוך רובין: תנועת מוטמעים וחומצות אמינו בכשות ופונדקאיה

9:45-10:00 עפר שטרן, ברוך רובין וחנן איזנברג: גורמים המשפיעים על רגישות תירס לברומוקסיניל

10:00-10:15 צפיר וינברג וכריסטופר האל: הבסיס הפיזיולוגי לאנטגוניזם שבנטזון מסב לפעילות טריטוסולפורון בשעועית

10:15-10:45 - הפסקת קפה

10:45-11:15 - אספה כללית וחלוקת מגינים

חברי כבוד של האגודה לשנת 2007

• גרסל יונתן • עזרא יסעור

יקירי האגודה היוצאים לגימלאות לשנת 2007

• זוהר רחמים • רז אברהם
• לוי אורי • שטיינברג יורם

- סיטי אלי
- שלוין אלי
- שי גלי

יקירי האגודה שיצאו לגימלאות בשנים קודמות
 • גרשון רוטשילד
 • אריה גורניק

ישיבה II

11: 15-11: 30 שייקה קליפלד, דובי רוז, א. ורד, ג. טל, משה זלזני וח. שיפרוני: הדברת עשבים בגידולים מושקים בטפטוף

11: 30-11: 45 רוני כהן, חנון איזנברג, מנחם אדלשטיין, כרמלה חורב, טל לנדה, אסף פורת, גיא אכדרי ויוסי הרשנהורן: איתור קוטלי עשבים להדברת עשבים באבטיחים מורכבים: יעילות הדברה ובטיחות לגידול

11: 45-12: 00 יסמין שגיב, בני חפץ, משה סיבוני וברוך רובין: השפעת ההשקיה במי קולחים על אופי פעילותם וגורלם של קוטלי עשבים בכותנה המיושמים בקרקע בגידול כותנה

12: 00-12: 15 שי שחל, שוקי סרנגה, משה סיבוני וברוך רובין: צמחי כיסוי כאמצעי להתמודדות עם עשבים רעים בגידולי שדה אורגניים

12: 15-12: 30 אודי גליקסמן, יוסי ריוב וברוך רובין: בחינת השימוש ברסק אקליפטוס ככלי בהדברת עשבים ידידותית לסביבה

12: 30-12: 45 יעל מישאל, דנה זיו, עדי רדיאן, און רבינוביץ, שלמה ניר וברוך רובין: תואריות לשחרור מבוקר של קוטלי עשבים המבוססות על מורכבים של חרסית

12:45- 13:45 - הפסקת צהרים

ישיבה III

13: 45-14: 00 רמי שדה, ברוך רובין וטוביה יעקובי: הביולוגיה, התפוצה והתגובה לקוטלי עשבים של כנפון זהוב (*Verbesina encelioides*)

14: 00-14: 15 ציפי וייספיש, טליה נדלר-חסר וברוך רובין: תפוצת אוכלוסיות מיני קיצת עמידות לקוטלי עשבים שונים

14: 15-14: 30 עופר הוכברג, אבי טל, משה סיבוני וברוך רובין: עשבים דגניים עמידים למעכבי ACCase – תפוצה ומנגנונים

14: 30-14: 45 רן פאוקר: סכנת הפיכת צמחים ארץ ישראליים ל"עשבים רעים" בנגב

ישיבה IV

14: 45-15: 00 יעקב גולדוסר וקויצ'י יוניאמה: משרי הנביטה המופרשים על ידי שורשי עגבניה האחראיים להנבטת זרעי עלקת

15: 00-15: 15 דינה פלקחין, יעקב תדמור, אילן לוי ודני יואל: בקרה גנטית של תכונת מפתח בנביטת זרעי עלקת

15: 15-15: 30 רדי על, הילה שומין, דני יואל, בני שטייניץ ואהרון זלצר: עמידות טרנסגנית כנגד עלקת על ידי השתקת גן מפתח של הטפיל

15: 30-16: 00 - הפסקת קפה

ישיבה IV

16: 00-16: 15 שאול גרף, יבגניה דור ויוסי הרשנהורן: חיטוי קומביין כנגד זרעי עלקת

16: 15-16: 30 יורם כחלון: הדברת עלקת בעגבניות בבתי צמיחה בעזרת התכשיר קונדור

16: 30-16: 45 שלום ברינגר, דני שטיינברג וחנון איזנברג: הגורמים המשפיעים על יעילות קוטל העשבים מוניטור בהדברת עלקת

ישיבה V

16: 45-16: 50 רמי שדה: סטומפ – רישוי חדש לחומר ישן

16: 50-16: 55 ברוך זמר: גליידר – קוטל עשבים חדש למטע

16: 55-17: 00 רמי שדה: שימושים חדשים לאקופרט

17: 00-17: 05 ארז זהבי: רייסר – הרחבת תווית

בררנות קוטלי עשבים בתגובה לאופן הישום, תנאי סביבה והפעלה בשדה

דברים שנאמרו ביום העיון של האגודה על מנגנוני פעולה של קוטלי עשבים בדרום ונחסכו מהצפונים

בגלל השפעת...

שיקה קליפלד

לכל קוטל עשבים ובמקרים רבים קבוצת קוטלי עשבים דומה יש מנגנון פעולה אופייני, הכולל חדירה ותנועה בצמח, אתר פעילות, מערכות בצמח המסוגלות לנטרל או לפרק אותו וקובעות את בררנותו ובהמשך גם מנגנוני פירוק בקרקע, האחראים לסלק שאריות מזיקות של קוטל העשבים כדי לאפשר גידול עוקב במחזור. גם לחקלאי יש פה ושם במה להשפיע על המערכת קוטל עשבים – צמח – קרקע ואל חלק מהיכולות האלה רציתי להתייחס.

כאשר קליטת קוטל העשבים נעשית על ידי עלוות הצמחים, יש בידי החקלאי להשפיע על בררנות קוטלי העשבים ועל יעילות ההדברה באמצעות:

- נפח התרסיס
- טיב הריסוס
- כמות ואיכות המשטח
- עיתוי הריסוס (גיל הצמח, תנאי הסביבה)

נפח התרסיס

בקוטלי מגע (בניגוד לקוטלים מוסעים), צריך להרטיב את מירב הנוף, כדי להשיג הדברה יעילה. עשבים גדולים מחייבים נפח תרסיס גדול יותר, או ריסוס חוזר, לאחר שבריסוס הראשון נחשפת עלווה מוסתרת.

בשימוש בקוטלי מגע קובע ריכוז הרעל בתמיסה. מכאן שההתייחסות הנכונה קיימת רק בהמלצות לריסוס כתמים ואילו המלצה על גרם או סמ"ק לדונם בקוטלי עשבים כאלה מטעה.

דוגמאות:

* כשנקלט דו קטלון בישראל היו ההוראות בתווית לרסס 400 סמ"ק בתוך 40 ליטר תרסיס לדונם. התוצאות היו בזבוז תמיסת ריסוס כשנדרשה הדברת עשבים קטנים ולחילופין הדברה חלקית מריסוס על עשבייה גבוהה וסבוכה. הניסיון הראה שעל נבטים – מספיק ריסוס ב- 100 סמ"ק תכשיר בתוך 10 ליטר לדונם ובעשבייה גבוהה מאד מוטב לרסס פעמיים ב- 200 סמ"ק בתוך 20 ליטר לדונם, מאשר פעם אחת ב- 400 סמ"ק בתוך 40 ליטר. בכל המקרים נשמר הריכוז בתרסיס – 1%.

* למדנו שתכשיר MSMA (טרגט) פעיל ביעילות על דורת ארס צובא (קוצ'אב) בעונות החמות בריכוז של 1.5%, אבל כשהטמפרטורות יורדות נדרש ריכוז של 3% כדי לקבל הדברה. הניסויים בשדה הראו שניתן להגיע להדברה יעילה של העשב בטמפרטורות נמוכות גם ב- 450 סמ"ק בתוך 15 ליטר תרסיס לדונם (= 3%) וכשנכנס לשימוש מרסס המפוח היו הצלחות גם בריסוס של 180 סמ"ק טרגט בתוך 6 ליטר תרסיס לדונם (= 3%).

לנפח התרסיס יש השפעה ניכרת כשמרססים על עלווה מאובקת; אבק הכבול וגם אבק של קרקע לס וגיר יכול להפחית יעילות של ריסוס בנפח נמוך. קוטלי עשבים כמו גליפוסאט (כגון ראונדאפ), איבדו מיעילותם כשרוססו על עלווה מאובקת בגלל ספיחה של החומר הפעיל על חלקיקי האבק ונטרולו.

במקרים כאלה, דחיית הריסוס בקוטל העשבים לאחר המטרה (או בניסוי לאחר ריסוס במים בלבד), גרמה להדברה טובה יותר.

טיב הריסוס

השימוש במרסס מפוח מחדיר ענן טיפות זעירות לתוך העלווה והן מגיעות גם לצידו התחתון של העלה, שם הקוטיקולה רקה יותר ובדרך כלל כמות הפיוניות ליחידת שטח גדולה יותר.

השימוש במרסס מפוח מוצדק ויעיל כשמדובר בהרטבת עלווה סבוכה ומפותחת בקוטלי עשבים מוסעים וגם כאלה שאינם מוסעים והיו נקראים בעבר "קוטלי מגע". אבל:

* נתקלנו במקרים אחדים של קוטלי עשבים בררנים (בעיקר כאלה שבררנותם נבעה מסיבות פיסיקליות ("מתח פנים" של התרסיס או כיסוי שעוותי של העלים), שהריסוס במרסס מפוח הפך אותם לבלתי בררנים.

* ענן הטיפות הזעירות שמייצר מרסס המפוח גורם לסכנה סביבתית גדולה יותר בגלל השפעות רוח ו"היפוך טמפרטורות" שכבר נידון ב"עלי עשב" בעבר.

כמות ואיכות המשטח

הוספת משטח מגבירה קליטה של קוטלי עשבים דרך העלווה, כך למשל אנו מגבירים צריבות של אטרזין, טרבותרין, או דיורון על ידי הוספה של משטח, אך הוספת משטח יכולה להפוך קוטל עשבים בררני לקוטל כללי. עצתי הידידותית למשתמשים במשטח היא למלא אחר הוראות היצרן לגבי קוטל העשבים שבו משתמשים. ראשית – הצירוף המומלץ (קוטל עשבים ומשטח) נבדק ושנית - כל האחריות במקרה של כשלון וגם הצלחה מופנית לכתובת אחת.

כמויות גדולות של משטח עלולות לצרוב גידולים רגישים. כדאי לשים תמיד לב להוראות היצרן, כי תואריות אחדות שבעבר נדרש להוסיף להן משטח, הוחלפו בתואריות חדשות המכילות משטח; במקרה זה נתקלנו בצריבות חמורות בגידולים כאשר הוסף משטח נוסף לתוארית שכללה משטח של היצרן ובריסוס קיצי בנפח תרסיס קטן מהאוויר נגרמה צריבה חמורה בגידול ובפירות.

עיתוי הריסוס

(בדיון הזה נכללים גם קוטלי עשבים מוסעים ועיתוי הריסוס, דהיינו השוני בתנאי אקלים וסביבה יכול להשפיע על יעילות ההדברה וקצבה).

* קוטלי עשבים הנעים בעצה פעילים יותר כשהטרנספירציה מואצת. מכאן שאותה מנה של קוטל עשבים מראה הדברה מהירה ויעילה מאד בתנאי הקיץ בבית שאן או בערבה.

* קוטלי עשבים מעכבי פוטוסינטזה, יצירת פיגמנטים ונשימה פעילים יותר בתנאי תאורה וחום, ולכן קוטל העשבים דיפלופניקן (קוורץ) יפגע בבצל בחודשי הקיץ ויתקבל ממנו נזק שהגידול לא יתאושש ממנו בהשוואה לטיפול דומה על בצל בחורף שיראה כהלבנה קלה וחולפת.

נזקי קוורץ כתוצאה של ריסוס בצל בקיץ

- * קוטלי עשבים הנעים בשיפה פעילים יותר בתנאי צימוח מיטביים ולכן פגיעות מתכשירים הורמונליים (D-2,4 וכו'), פלורוקסיפיר (טומהוק או סטרן) באים לביטוי מהיר יותר וחרף יותר בתנאי שלחין בקיץ לעומת בתנאי עקות קרה בחורף.
- * קוטלי דגן סיסטמיים (להוציא דלפון) יעילים יותר על צמחים בטרם פריחה.
- * גליפוסאט נע לקני השורש כשמתחילה הפריחה של הרב שנתיים ולכן ההדברה היעילה של סעידה למשל מתקבלת מריסוסי יולי-אוקטובר, בהשוואה לריסוסי אפריל-יוני.

החקלאי יכול להשפיע על פעילות קוטלי העשבים גם באמצעים הבאים :

עיתוי הזריעה או השתילה

קוטלי עשבים מקבוצת אוקאדיאזול (רונסטאר, סטאר) ודיפניל אתר (תכשירי אוקסיפלורפן כגון גול, גלינג וכו') נקלטים בצמח דרך הנצרון והעלים הצעירים, אך לא דרך השורשים; תכונה זו מאפשרת את השימוש בהם למניעת הצצה של עשבים לפני שתילת גידול, בתנאי שנמנע מהתזת קרקע שאליה ספוח קוטל העשבים הנ"ל בעת המטרה וגשם על העלים הנמוכים של השתיל במהלך קליטתו. אין כמעט הסתייגות מריסוס קוטלי עשבים כאלה בחורף בכל מטע, כרם או חורשה הכוללת מינים מעוצים.

**מימין שתילת חסה בקרקע ללא טיפול ומשמאל – בקרקע מטופלת ברונסטאר
השקיות המטרה גרמה להתזת קרקע ספוחת רונסטאר על עלי החסה**

התאמת מינון קוטל העשבים לסוג הקרקע.

ההתייחסות היא לקוטלי עשבים שאריתיים, אשר בדרך כלל ניתנים במנות שונות בהתאמה לסוג הקרקע. דהיינו בהתאמה לתכולת החומר האורגני שבה וכמות המרכיבים הדקים כגון חרסית. לרוב נמצא בתוויות מינון מוקטן של קוטל עשבים שאריתי לריסוס בקרקע חולית או חול – חמרה לעומת המינון הנדרש לאותה מטרה בקרקע חרסיתית הערה: לצערנו נתדלדלו הקרקעות האורגניות שהיו לנו בחולה ובאתרי הביצות המיובשות בישראל ולכן כמעט ואין עלינו להתחשב בקרקעות כאלה, שבעבר הצריכו מינונים גבוהים מאד של קוטלי עשבים שאריתיים ובמקרים אחדים אפילו לא הגיבו בכלל לקוטלי עשבים מסוימים בגלל ספיחה ניכרת שלהם על גבי החומר האורגני.

בכל זאת כדאי לציין שקוטלי עשבים כמו תולדות שתנן (דיורון, פלואומטיורון) (כגון כותוגן וכו') נספחים חזק על קרקעות גיריות כמו חוור הלשון בבקעת הירדן ולכן מחייבים שימוש במינונים גבוהים בהשוואה לאדמות האדומות של אותו אזור. ועוד הסתייגות חשובה בהקשר זה: משום מה אושרו בתוויות הרישוי שלנו בישראל לקוטלי עשבים מקבוצת האצטאמידים כגון אלאכלור (אלאפן וכו'), מטולאכלור (דואל גולד) ודימתאן-אמיד (פרונטייר), מינונים אחידים לשימוש בכל סוגי הקרקע וזאת בניגוד גמור למצוי בתוויות הרישוי של אותם קוטלי עשבים בחו"ל, שם יש מינונים שונים בהתאמה לשיעור החרסית (Clay) בקרקע.

אני מעריך שהתופעה הקרויה בפי מגדלי אגוזי האדמה ביח"מ "תסמונת", שבאה לביטוי בעצירת התפתחות, כלורוזה בעלווה ופיגור, נובעת מטיפול קדם הצצה במנות גדולות של אלאכלור מעבר לנסבל על ידי אגוזי האדמה בקרקעות החול ובטרם הספיק הגידול להתאושש, הוא מוכה בשנית על ידי המגדלים במנה מוגזמת נוספת של אותו קוטל עשבים...

"תסמונת" באגוזי האדמה ביח"מ

עשבים בדשא

עשבעוני

כל ישראלי ממוצע חולם על בית צמוד קרקע ומסביבו מדשאה ירוקה ואכן כשהצלחנו להגשים את החלום הזה, היה הדשא שלנו מקור הנאה לכל המשפחה. הילדים רבצו והתגלגלו עליו וגם ההורים נחו על כסאות הפלסטיק כשהחמה אותה לכיוון השקיעה בקיץ או כשהפציעה מבין העננים בחורף. כשהתעופפו הגוזלים מן הקן, הפך הדשא לפחות שימושי והיה עלינו להמתין לשבתות וחגים כדי שיגיעו נכדים ואנו נהנה מהם נהנים מן הדשא. בין ביקור למשנהו נותרנו עם דשא שצורך מים וכיסוח ולפעמים עולים בו עשבים שצריך לסלק אותם... אבל איש לא יעלה על דעתו חס וחלילה להפוך את הדשא ולרצף אותו.

אוכלוסיית עשבי הדשא היא מיוחדת במינה, די שונה מעשבי החצר האחרים ומקורותיה הם שונים: עשבים שהיו במקום לפני שתילת הדשא או הובאו עם קרקע המילוי, עשבים שהובאו עם הדשא עצמו מהמשתלה ועשבים שפלשו והתבססו בדשא במהלך גידולו.

מרבית סוגי הדשא הדגניים הנפוצים בישראל מתחרים היטב בעשבים בעיקר במהלך האביב- קיץ - סתיו, כשהדשא בתנאים אופטימליים לצמיחה מזורזת ותחת משטר של קצירים-כיסוחים סדיר, לא כן המצב בחורף, כשרוב הדשאים הדגניים בישראל נכנסים לתרדמת חורף או לפחות להפסקת צמיחה.

עשבים שהיו באתר לפני שתילת הדשא או הובאו בקרקע המילוי

נראה לי שהבכורה בקבוצה הזו מגיעה לגומא הפקעים (סעידה) ולחמציץ הנטוי; באזורים אחדים יצרפו לרשימה גם יבלית מצויה ודורת ארס צובא (קוצ'אב), שהמאפיין את כולם הוא היותם עשבים רב שנתיים המועברים ומתרבים באמצעות אברי ריבוי וגטטיביים המסוגלים להשתמר חיוניים בקרקע במשך תקופה ארוכה.

חמציץ נטוי (*Oxalis pescaprae*) משפחת החמציציים, פרח וצמחים בעלי קנה שורש

הסעידה, הקוצ'אב והיבלית, גדלים ופורחים בעונות החמות ומשתלבים יפה במהלך קצירי הדשא, אבל החמציץ הוא חורפי וכשהדשא מאבד את ירקותו הוא עולה מעליו בשושנות של עלים תלתניים ועלעלים דמויי לב הפוך ובשיאו של החורף יפתח את פרחי המשפך הצהובים שלו. אומרים שבתנאי הארץ אין החמציץ הנטוי יוצר זרעים פוריים וריבוי נעשה על ידי בצלולים קטנים המתפתחים על קנה השורש.

עשבים שהובאו עם הדשא עצמו מהמשתלה.

יצרני דשא מכובדים מקפידים מאד על ניקיון שטיחי הדשא שהם משווקים, אך קיימים בשוק הזה "חאפרים", המספקים שטיחי דשא סוג ב' ואלה מכילים זרעי עשבים שונים ובעיקר קני שורש וייחורים של עשבים רב שנתיים מהמצוינים למעלה. שני חמציצים "קטנים", חמציץ קטן וחמציץ אירופי, וכן קרדמין שעיר שהצגנו את כישוריו ב"עלי עשב" (אוגוסט 2006), עלולים בהחלט להגיע לדשא עם המשטחים. בשעתו היינו מקבלים מאחת המשתלות בבית שאן רב מוץ מחוספס (*Achyranthes aspera*); זהו צמח רב שנתי ממשפחת הירבוזים שפלש ארצה ומתפתח היטב דווקא בצל. סוגרים את הרשימה כמה חלבלובים קטנים המעדיפים את משתלות הדשא של האדמות הכבדות.

Euphorbia serpens חבלוב זוחל

Euphorbia chamaesyce חבלוב עגול עליים

עשבים שפלו והתבססו בדשא במהלך גידולו.

שיבוש בעשבים במהלך גידולו של הדשא קשור מאד להכנת השטח לשתילה, אופן ביצוע השתילה וביסוס המדשאה והטיפול בה במהלך הזמן. ניתן לומר שהעשבים השונים צרים על המדשאה מסביב וממש מחכים לחולשותיה, כדי להתמקם בה. נתחיל בהכנת השטח לשתילה; עקרונית ניתן לדלל מאד את מלאי הזרעים ואברי הריבוי של העשבים הרב שנתיים באתר המיועד לדשא, כולל כאלה שהובאו עם קרקע המילוי. במהלך הכנת מצע הגידול חשוב לעבד, לישר ולהנביט עשבים בעונות הנוחות לצמיחתם פעם ופעמיים ולא לחכות למועד השתילה ממש. חשוב לאבחן מה צומח לאחר ההנבטה ואם מבלבלים עשבים רב שנתיים לחזור ולהשמיד באמצעות ריסוס בקוטל כללי סיסטמי, להמתין מספר ימים ולעבד שנית. מחצלות דשא איכותי מצלות ומונעות הצצת זרעי עשבים ולכן כדאי להתאמץ ולהצמיד מחצלות דשא זו לזו, להדק ולמלא בתפרים קרקע טהורה מזרעי עשבים או חול שטוף ולהדק שוב. שתילות האביב הן המוצלחות ביותר ומאפשרות התבססות דשא וכניסה מהירה למשטר קצירים, לעומת שתילות הקיץ המחייבות הרטבה תכופה והידוק קרקע רטובה; הגרועות ביותר הן שתילות הסתיו המאוחר, שהתבססות הדשא בהן "נתקעת" במהלך החורף ומאפשרת חדירת עשבים המופצים ברוח או בשטף של עודפי המים. מקומות התורפה בדשא שבהם יתחיל השיבוש בעשבים הם הקרחות או הכתמים שבהם הדשא דליל. אלה יוצרו בעוונותינו הרבים בגלל השקיה בלתי אחידה, שכנות לעצים עתירי שורשים וצל, חוסר בדישון, הידוק של קרקע רטובה (בעיקר בקרקעות כבדים) ופגיעות מכאניות של קציר שלא בעיתו ושל נברנים ומזיקים אחרים.

קייצת

אסתר

סביון

מרור הגינות

האתרים האלה ישתבשו בחורף בעשבים ממשפחת המורכבים שהאוויר בקיץ ובסתיו מלא בזרעים שלהם המרחפים ברוח: בראש וראשונה מיני קייצת, אסתר, מרור הגינה ואפילו סביונים. אחריהם יגיעו המצליבים ילקוט הרועים והשחליל, וסוככיים כמו גזר יושב, בירוניקה מן הלועניתיים וכתמים גדולים

ילקוט הרועים

שחליל שרוע

של פרפרניים הבולטים מאד בחורף. התלתנים הרב שנתיים ובעיקר תלתן זוחל הם עוד צרה נסבלת ונעים לחשוב על קשירת החנקן שהם עושים עבור הדשא שלכם, אך אבוי למי שבדשא שלו תתמקם כרבולת קטנה או מצויה. כי על זה נאמר "יש קוץ בתח..."

זהירות מפרי הכרובות

תלתן זוחל, שעלעליו מעוטרים בקווים כהים

נתיב החולד מזמין עשבים להתיישב

פרט לאמצעי המניעה שנגענו בהם קודם, יש עוד כמה דרכים וקוטלי עשבים שניתן להשתמש בהם ועל כך בהזדמנות אחרת. בינתיים שימרו על המדשאה שלכם, רבצו כל פעם בקטע אחר ועשבו בזהירות; תמצאו את העישוב מרגיע ורקע טוב לשיחת רעים מרתקת.